

МІСЦЕ ІННОВАЦІЙ УКРАЇНИ В РЕЙТИНГУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІК СВІТУ

Дніпровський національний університет ім. О. Гончара

Анотація. У статті досліджено та визначено значущість Індексів глобальної конкурентоспроможності країн. Підтверджено, що підвищенню конкурентоздатності сприяє впровадження інновацій. Досліджено місце України у рейтингу загального Індeksu конкурентоздатності та Індeksu конкурентоспроможності за 2016-2019 роки.

Ключові слова: конкурентоспроможність; інновації; економіка; Індeksi глобальної конкурентоспроможності країн

THE PLACE OF UKRAINIAN INNOVATION IN THE RATING OF COMPETITIVENESS OF WORLD ECONOMIES

Abstract. The article examines and determines the significance of the Global Competitiveness Indices of countries. It is confirmed that the introduction of innovations helps to increase competitiveness. The place of Ukraine in the rating of the General Competitiveness Index and the Competitiveness Index for 2016-2019 is studied.

Keywords: competitiveness; innovation; economy; Indices of global competitiveness of countries.

Для підтримання ефективного функціонування економіки України необхідно підтримувати досить високий рівень її конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Цього можна досягнути шляхом виробництва конкурентоздатного товару, реалізація якого в подальшому зможе вплинути на підвищення конкурентоспроможності всієї країни. Для порівняння економік світу у цьому питанні Всесвітній економічний форум складає звіти з рейтингом Індексів глобальної конкурентоспроможності країн.

Рейтинг таких індексів є важливим інструментом, який керівники держав можуть використати для формування більш розвиненої економічної політики, економічної безпеки та інституційних реформ в економіці. Експерти при складанні Індeksu беруть до уваги те, що економіки різних країн світу знаходяться на різних етапах свого розвитку.

В часи глобалізації та довготривалого загострення конкуренції підґрунтям конкурентоспроможності виступають інновації, які дозволяють країнам, які мають конкурентні переваги за цим напрямом розвитку, посідати лідируючі місця в світовому співтоваристві. До теперішнього часу використання інновацій як одного з основних факторів збільшення конкурентоспроможності економіки України системно не здійснюється. Отже, стратегічні завдання потребують збільшення конкурентоспроможності вітчизняної економіки на інноваційних засадах, що має надати переваги для вітчизняних виробників у боротьбі з економічними конкурентами на внутрішніх і міжнародних ринках, а також сприяти зайняти гідне місце поряд з розвиненими світовими країнами.

Орієнтація на інновації в сьогоdnішніх економічних умовах виступає досить перспективним підходом, оскільки перемога в конкуренції отримується тими учасниками ринку, які активно використовують інновації. Саме інновації встановлюють конкурентні переваги в ринковій боротьбі, продаж яких дозволяє активно брати участь у формуванні світової економічної системи внаслідок досягнення інноваційної конкурентоспроможності на національному рівні.

Всесвітній досвід свідчить, що вагомими умовами в досягненні високого рівня конкурентоспроможності країни є:

- сприяння створення і оволодіння новими знаннями у якості визначальної основи ефективної конкурентної боротьби;
- розвиток внутрішньої конкуренції, що сприяє інноваційній активності;
- створення конкурентних переваг шляхом застосовування інновацій, нових технологій, знань та інформації;

- здатність окремих підприємств та промисловості в цілому впроваджувати нововведення, удосконалювати та модернізувати їх;
- розуміння, що утримати конкурентні переваги можна тільки шляхом безперервного впровадження нових та удосконалення вже існуючих інновацій, оскільки будь-яке досягнення є доступним для повторення конкурентами;
- створення сприятливого середовища з метою стимулювання розвитку передових галузей, розвиток нових галузей та нових підприємств. [1]

Загальний індекс глобальної конкурентоспроможності для України у 2019 році становить 57,00. Серед 141 країни перше місце в рейтингу за загальним показником у 2019 році посів Сінгапур зі значенням індексу 84,8. Щоб потрапити до 36 найкращих країн, рейтинг індексу повинен дорівнювати 70,00 і вище. [2]

Оскільки стан інноваційного розвитку країни має досить великий вплив на конкурентоспроможність національної економіки розглянемо рейтинг України саме за цим показником. Індекс конкурентоспроможності економік складається з 12 стовпів, значення яких визначають загальний показник. Серед таких стовпів виділено й окремий для Інноваційної спроможності - 12 стовп. Він складається з відповідних показників (табл.1, 2), які мають свої індекси й за якими також визначаються місця економік.

У 2018 році змінилася методика визначення рейтингової позиції країни відносно розрахунку індексу конкурентоспроможності. Дивлячись на звіти Всесвітнього економічного форуму щодо рейтингів конкурентоспроможності економік, можна побачити, що до 2018 року індекс визначався за школою від 1 до 7. Починаючи з 2018 року індекс вимірюється в 100-бальній шкалі. Також відбулись зміни в переліку назв головних стовпів та показників всередині кожного стовпа.

В таблиці 1 наведено місце України в рейтингу та значення індексів за кожним показником у 2016-2018 роках за старою шкалою.

Таблиця 1

Значення загального показника конкурентоспроможності, індексу інноваційної спроможності та складових інноваційного стовпу України за період 2016-2018рр. (розраховані за старою методикою)

Показник	2016-2017 (з 138 країн)		2017-2018 (з 137 країн)	
	Місце	Значення	Місце	Значення
Загальний показник	85	4,0	81	4,1
Індекс інноваційної спроможності	52	3,4	61	3,4
Складові інноваційного стовпу:				
Здатність до інновацій	49	4,4	51	4,3
Якість науково-дослідних інститутів	50	4,2	60	3,9
Витрати компанії на дослідження і розробки	68	3,3	76	3,2
Співпраця між університетами та промисловістю в дослідженні та розробці	57	3,5	73	3,4
Державні закупівлі передових технологій	82	3,1	96	3,0
Наявність вчених і інженерів	29	4,7	25	4,7
Патентні заявки РСТ	49	3,9	52	3,6

У таблиці 2 наведена інформація рейтингу за новими показниками Інноваційної спроможності України та оновленою шкалою оцінювання за 2018-2019 роки. Через те, що шкали оцінювання в таблицях 1 та 2 відрізняються, можна порівнювати стан конкурентоспроможності економіки України у сфері інновацій за місцями, які вона посіла за досліджувані роки у показниках інноваційної спроможності.

За загальним показником найвище місце Україна мала у 2017 році, що склало 81 місце. За значенням стовпу інноваційної спроможності найкращу позицію країна мала у 2016 році й посіла 52 місце. Серед складових основного стовпу можна виділити елементи, за якими Україна має найкращі місця в рейтингу. Таким у 2016-2017 та 2017-2018 роках є наявність вчених і інженерів, де країна посідає 29 та 25 місце відповідно. Через зміни у визначеннях індексів, у наступних роках ці елементи

є іншими. Так, у 2018 й 2019 роках такою складовою є якість дослідницьких установ, в якій Україна займає 44 місце в обидва періоди.

Таблиця 2

Значення загального показника конкурентоспроможності, індексу інноваційної спроможності та складових інноваційного стовпу України за період 2018-2019рр. (розраховані за нової методикою)

Показник	2018 рік (зі 140 країн)		2019 рік (зі 141 країни)	
	Місце	Значення	Місце	Значення
Загальний показник	83	57	85	57
Індекс інноваційної спроможності	58	39	60	40,1
Складові інноваційного стовпу:				
Диверсифікованість трудових ресурсів	62	58,7	59	60,4
Стан розвитку кластерів	106	37,3	96	40,9
Міжнародне співробітництво у сфері реєстрації спільних винаходів	56	12,5	55	13,0
Багатостороннє співробітництво	56	45,5	58	47,0
Наукові публікації	50	79,7	50	80,6
Заявки на патенти	62	16,2	62	17,3
Витрати на науково-дослідні роботи	56	20,6	67	15,0
Якість дослідницьких установ	44	10,2	44	11,8
Досвідченість покупця	74	39,2	65	44,0
Заявки на товарні знаки	60	69,8	59	71,2

Отже, для зростання національної конкурентоспроможності України необхідна постійна спрямованість її економіки на пошук, втілення та запровадження нововведень. Й саме інноваційний розвиток дозволить досягти необхідного рівня конкурентоспроможності продукції країни з метою вільного конкурування на світових ринках. Україна має достатній потенціал для покращення своїх показників та може займати домінуючі позиції не тільки в рейтингу, а й у світі, але цього можна досягти за умови вдалого використання всіх наявних можливостей впровадження інновацій та великого прагнення до цього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Циліорик Г.І. Інноваційна діяльність в умовах економічної конкуренції. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/innovaciyna-diyalnist-v-umovah-ekonomichnoi-konkurencii.html>. (Дата звернення: 05.02. 21)
2. World economic forum. Звіти про глобальну конкурентоспроможність 2016-2019 рр. URL: <https://www.weforum.org/reports?year=2016#filter>. (Дата звернення: 05.02. 21)

Фелонюк Ольга Андріївна, студентка, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, e-mail: olgafelonyuk@gmail.com

Гордєєва-Герасимова Людмила Юрїївна, старший викладач кафедри статистики, обліку та економічної інформатики, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, e-mail: gor.luda@gmail.com

Felonyuk Olga A. - student, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, e-mail: olgafelonyuk@gmail.com

Gordeeva-Gerasimova Lyudmila Yu. - Senior Lecturer, Department of Statistics, Accounting and Economic Informatics, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, e-mail: gor.luda@gmail.com